

הלכות שבת אליבא דשמואל

אסופת פסקי הלכה ממשנתו של רבינו
מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך זצוק"ל
מלוקט מספריו ומכתיו"ק
מהנדפס בשמו בשאר ספרים ומכתבי תלמידיו
ונוסף עליהם מו"מ מגדולי הפוסקים

נלקט, נערך ונסדר ע"י
יעקב בהג"ר יוסף מנחם שליט"א ליינר

מהדורת ביעלאווא

עיה"ק ירושלים תובכ"א
אדר תש"פ

התודה והברכה

לכל התלמידי חכמים שליט"א
מתלמידי רבינו זצ"ל
שהואילו להמציא לנו את רשימותיהם
היקרות מרבינו זצ"ל

ומכאן תצא הקריאה
לשאר כל מי אשר אלה לו
להואיל לשולחם ג"כ
למען נוכל לזכות בהם את הרבים
וזכות רבינו זצ"ל תעמוד לו.

© כל הזכויות שמורות

בכל עניני הספר
ניתן לפנות ליעקב ליינר
052-7170601
7137257@gmail.com

מהדורת ביעלאווא

לעילוי נשמת

הגה"צ מוה"ר נחום הכהן שלאף
בן הרב יחזקאל דוד הכהן זצוק"ל
אבד"ק ביעלאווא יצ"ו
שבק חיים לכל חי כ"ה אייר תשל"ו לפ"ק

הרבנית רייזיל ע"ה
בת הגה"צ מוה"ר חיים פינטער זצוק"ל
אב"ד דק"ק בוקאווסק יצ"ו
שבקת חיים לכל חי ט"ז אב תשמ"ט לפ"ק

הגה"צ מוה"ר רפאל דוד אויערבאך
בן הג"ר חיים יהודה לייב זצ"ל
ראש ישיבת שער השמים
שבק חיים לכל חי כ"ד מרחשון תשמ"ח לפ"ק

הרבנית תמר ליבא ע"ה
בת הרה"צ מוה"ר פנחס אליעזר הכהן פקשר זצ"ל
שבקת חיים לכל חי כ"ה מרחשון תשס"ג לפ"ק

הקדוש אהרן מאיר אויערבאך
בן הרה"צ מוה"ר רפאל דוד הי"ד
נרצח ע"י זדים ארורים ביום כ"ז מרחשון תשל"ח לפ"ק

הרבנית בת שבע ע"ה
בת הרה"צ מוה"ר רפאל דוד אויערבאך זצ"ל
שבקת חיים לכל חי י"ט תמוז תשע"ט לפ"ק

הרב הגאון מוה"ר שרגא פייוויל פערלבערגער
בן ר' שלום שכנא זצ"ל
נלב"ע ז' אלול תשנ"ד לפ"ק

הרבנית חיה מלכה ע"ה
בת הגה"צ מוה"ר נחום הכהן שלאף זצ"ל
אבד"ק ביעלאווא
נלב"ע כ"ב מרחשון תשע"ב לפ"ק

ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י

הגאון רבי יחזקאל דוד הכהן שלאף שליט"א
אבד"ק ביעלאווא, לאנדאן יצ"ו

Rabbi Ezriel Auerbach

Bayit Vegan, Jerusalem

רחל בן-נחום הייתה

הרב עזריאל אויערבאך

בית וגן, ירושלים ת"ו

[illegible]

ברכת שמים מעל

יחולו על
הגאון רבי יוסף פטרוף שליט"א
ראש ישיבת "מעלות התורה"

אשר העמיד לרשותי
בחפץ לב את האוצר העצום
של כתבי וחיבורי רבינו ז"ל
הספונים עדיין בכת"י

הגאון רבי אליהו וינר שליט"א

אקדמת מילין

רבינו הגדול מרן ראש הישיבה ז"ל היה זקן ויושב כל ימיו בישיבה מרביץ תורה בעומק השמועות בסדר הלימוד המקובל בישיבות וכנודע לכל בית ישראל, ובד בבד היה רבינו ז"ל איש ההלכה, ותחילת גידולי הקודש של רבינו ז"ל בבית אביו גאון ישראל מרנא ורבנא הגרש"ז ז"ל אשר מביתו יצאה הוראה לכל בית ישראל, וכל ימיו של רבינו ז"ל היה סמוך על שלחן המלך שלמה ז"ל והיו נו"נ בהלכה דבר יום ביומו, וכמעט בכל דבר וענין היה שגור בפיו, אבא ז"ל היה אומר כך והיה אומר כך, ובכל דבר הלכה היה לו מו"מ ונדון עם אביו הגדול ז"ל, ומטל ילדותו היה נכנס ויוצא אצל גאוני ומורי ההוראה ז"ל שבירושלים של מעלה, [ומן המפורסמות עוצם קרבתו אצל מרן שר התורה מטשעבין זיע"א אשר לא זו מחבבו כאב את בנו, ואמר רבינו שמרן ז"ל קרבו לגאוני ואדירי גליציא השו"מ הבית יצחק ודעמייהו ואכהמ"ל], וכל תשו' וספרי הראשונים ואחרונים גם בחלקי ההלכה היו שגורים בפיו בתלי תלים של הלכות, וידוע ומפורסם אשר רבים מגדולי וזקני תלמידיו יושבים בד"א של הלכה ומורים ובאים בכל מקצועות התורה מכחו ומכח תורתו, וחדשים לבקרים אשר גדולי ההוראה תלמידיו המובהקים היו נכנסים לפניו ודנים לפניו בכל ספיקותיהם בעניני הלכה, ורבות שמענו מהם [בחיי חיותו של רבינו ז"ל] שלא היה אפשר לעמוד בפניו מפני תוכחתו שהיה תובע על כל נעלם למה לא הביאו ודנו ממקום זה וממקום אחר וכנודע לכל באי היכלו, ומהם ששמשו לפניו ממש בעניני יורה דעה במראות וכו', ומהם בעניני אבה"ע וחזו"מ.

וכמעט כל ימיו אשר יגע והרביץ תורה בעומק הסוגיות ללמד תורה לעמו ישראל לתלמידיו אהוביו כבניו זקנים עם נערים [היו כולם יושבים לפניו לשמוע בצמא דבריו צורבים ות"ח תלמידים ותיקים], יחד עם זאת היה גם ראשו ורובו שקוע בענינים וסוגיות אחרות, בדרך כלל דברים הנוגעים יותר להלכה ולדינא בכל מקצועות התורה, ואלו הם כתביו אשר ערך ואשר העלה בבירור אחר בירור וצירוף אחר צירוף ביגיעה נוראה לבלי תכלית.

ורבינו ז"ל היה רב רבנן גם בדבר ה' זו הלכה והוראה אלא שהוא ז"ל היה מיראי הוראה בתכלית, ופעמים רבות ראינו בעינינו שקרא לגדולי ולקטני תלמידיו והטיל עליהם להורות בספיקות שבאו לפניו והוא לא רצה להורות בהם, ובענותנותו הנוראה אשר

אין לתאר ואין לשער הטיל את אדרת ההוראה על תלמידיו קטנים עם הגדולים, וכ"פ שהתערב בנדון בצדדים וצידי צדדים מכמה מקורות אשר כל סתים גליא ליה, אבל מיד משך ידיה וקיבל דברי המורים, אשרי עין ראתה עקב ענוה יראת ה', וכלל הדברים שלא רצה ליטול על עצמו את עול ההוראה למעשה ממש, אבל הן כל ראתה עינינו אשר גם בעומק שיעורי העיון עמוק עמוק מי ימצאנו, כמעט בכל שמועה וסוגיא היה חותר ובא לנקודת ההלכה והנפק"מ העולה מעומק השמועות ושיטות הראשונים, ולא נכנס כ"כ לפרטי המציאות בבחינת ההלכה למעשה בפועל ממש, אבל היה מחזר על נפק"מ לדינא היוצאות מכל שמועה ושמועה בשיטות הראשונים, והיה בוחן ומלבן וחוזר ומשנן דק מן הדק, וזה היה עיקר לימודו שהדברים יהיו לדינא ולהלכתא [בדרך הלימוד].

ואחשבה שמן הסיבות שהיה בורח כ"כ מעול ההוראה למעשה, באשר היה ליבו רחב כאולם ולעולם לא נחה דעתו מלפשפש ולמשמש בכל דבר וענין והיה קשה בעיניו ההכרעה בלא ספק כלל, ופעם חזר ממרן הגריש"א ז"ל ודיבר מכמה הוראות שעלו על שלחן מלכים ואשר דן עימו בזה [בעניני שביעית וכו'], וכמה דברים אשר דעתו ז"ל היה נוטה קצת מהכרעת מרן הגריש"א ז"ל והיפך בדברים לכאן ולכאן, וא"ל שנפלאות בעיניו על תקיפות ועוז דעתו של מרן ז"ל וכי ודאי גם הוא יודע שיש לצדד גם לאידך גיסא, ואמר שזה כח ההוראה למעשה להתבצר ולהורות כפי נטיית ליבו ודעתו וכפי שיוורוהו מן השמים, וכמו שאמרו ז"ל בעירובין אי דייקני כולי האי לא תנינן, ואמר בענוותנותו מה אעשה לי קשה הדבר, ברם בשעה דחיקא במקום שאין איש ואין הזמן גרמא לימלט ע"כ היה נכנס להורות ביד חזקה בעוז ובגבורה בקלין וחמורין, וכדרכו וכשיטתו בקודש ז"ל כל שא"א לעשותה ע"י אחרים אי אתה בן חורין ליבטל הימנה, וזאת ראינו אצל רבינו ז"ל בהרבה פרטי הלכות ודינים היוצאים משיטת התלמוד שהיה נוהג לעצמו כפי שעלה בידו מעומק שיטות הש"ס והראשונים ובתורת אדונינו הגר"א, ואזכרה אשר פעם דן לפניו ת"ח אחד מתלמידיו את אשר עלה לו בלימוד הסוגיא [בצורת ההשתחווייה דשמונ"ע] והורה לו למיעבד כפי שעלה לו מהגמ' והראשונים [לאחר העמל והיגיעה כראוי וכנכון], ואמר אז דבהלכות כאלו אשר אין בהם פריצת גדר שגדרו ראשונים וכיוצ"ב, אם לומדים בעומק העיון ודאי ראוי לנהוג כפי שעלה בידינו וזה עיקר הלימוד ללמוד ולעשות אליבא דהלכתא ממש, והיה מעורר ומדרבן מתלמידיו כבניו אשר יש להם דעת נוטה בהלכה ליתן להם עוז וגבורה אני בינה לי גבורה לדון ולהורות, מהם להורות דעה ומהם לעמוד בשער המשפט ובארחות החיים כל אחד כנטיית דעתו וליבו, אשר רוח מבינתו של רבינו ז"ל יעבור לכוון ולהעמיד כל אחד בקרן אורה דיליה, ואף גם זאת מאוד היה חביב בעיני תלמידיו אשר אחזו דרך הקודש להרביץ תורה בשיבות ולהעמיד תלמידים, וכד בדיחא דעתיה של

רבינו ז"ל היה אומר נו לא כולם מורי הוראה בעלי הלכה אלא יש גם מרביצי תורה ותופסי ישיבות, ומונה והולך תלמידיו האהובים שיחי' אשר היו חקוקים על ליבו הטהור, [כמדו' מעולם לא קרא לתלמידיו בניו בשם תלמיד, פעם סח שמרן הרעק"א לא כתב בתשובתיו לתלמידיו בשם תלמיד, ורבינו ז"ל היתה נפשו שפלה בעיניו ממש בבחינת נבזה בעיניו נמאס, והיה מכבד לכל מי שנדמה לו כת"ח גם לרבות קטני תלמידיו, ומרגלא בפומיה בדרך צחות דברי התוס' בנדה י"ד ב' דרבי בזקנותו נתחכם יותר מרביה רבי יוסי]. וכזכרנו זאת יאמר עוד כמה הוקיר רבינו העריץ והעריץ תלמידים כבנים ותלמידי חכמים שנשאם ליבם לקבל עליהם עול תורה שבתי בבית ה' כל ימי חייהם בעמל התורה לברורי שמעתתא בלא לקבל עליהם איזה משרה וכיוצ"ב, והיה מנשאן ומרוממן ומתכבד בהם וכמעט בטל לפנייהם מפני כבודן, ומרן החזו"א ז"ל היה לו לנס ולמופת בדרך זו י"לכו בה, ושמעתי מניה באחרית ימיו בענוה יתירה שאמר באנחה, "אני לא זכיתי לזה, ומה אעשה אף פעם לא עשיתי מה שרציתי אלא מה שחשבתי שצריך לעשות".

ואהא בעוונותינו הרבים נפלה עטרת ראשינו בהעלות הענן עמוד האש מרן רבינו הקדוש הגאון החסיד ז"ל ביום המר והנמהר תשעה לחודש אדר תשע"ח, ויתומים היינו ואין אב, והמוני בית ישראל מתאווים לאורו ואומרים מי ישקינו מים מבור מימיו הנאמנים מבית לחמו לחמה של תורה, ולבד מעמקי שמועותיו וכתביו שיצאו ושייצאו לאור עולם, מתרפקים על הליכותיו הליכות מלכי בקודש, וכמהים ומצפים לאחוז קצות דרכיו והלכותיו ושמועותיו בדבר ה' זו הלכה, ובפרט בהלכות הנהוגות ויום אותן ידרושון.

ותיתי ליה להרב הגאון המופלא ר' יעקב ליינר שליט"א אשר מעת נעלה הענן נשאו ליבו לכנס שמועות והלכות דנפקי מרבינו ז"ל, מכתבי יד קדשו של רבינו ז"ל הגלויים ושאינן גלויים, ומכתבי תלמידיו, ואשר נשמעו מפומיה ז"ל, ומפי ת"ח נאמנים תלמידיו ובאי היכלו, לערוך אותם ולהעלותן על שלחן מלכים, בטו"ט בסדר נכון ובבהירות נפלאה, ונפשו אוותה ויעש עשות ספרים רבים וקונטרסים "אליבא דשמואל" כידוע וכמפורסם, וכמה יגיעות יגע ועמל שיהיו הדברים נאמנים ומיושרים ויוצאים ממקורם מקור טהור, לידע ולהבחין דעת תורה ודעת נוטה של רבינו הגדול ז"ל בהליכות עולם, ועתה זכינו לאור חדש אשר מכונס ומסדר הכל למקום אחד "אליבא דשמואל" בהלכות שבת ומועדים וע"ס השו"ע, ויהיו הדברים ערוכים ושמורים להשקות בית ישראל מתורת רבינו ז"ל, וישר כחו וחילו וכה יתן ה' וכה יוסיף לדלות ולהשקות מתורת רבינו ז"ל וזכות רבינו זע"א תעמוד לו ולביתו לעולמים בכל מכל כל.

כה דברי קטן התלמידים אשר יצק מעט מים על ידו, אליהו.

תוכן השערים

א	לקראת שבת
ב	תוספת שבת
ג	נרות שבת
ד	סעודות שבת
ה	מבשל שהיה וחזרה
ו	בורר
ז	הוצאה
ח	עירובין - תחומין
ט	רפואה בשבת
י	מלאכות שבת
יא	מוקצה
יב	אמירה לנכרי
יג	מצוות היום
יד	תקא

תוכן הענינים

לקראת שבת

- א.....זכירת שבת בימות החול
- ד.....הוצאות שבת
- ה.....קניית צרכי סעודת שבת קודם התפילה
- ט.....חשמל כשר בשבת
- טז.....טבילה במקוה בערב שבת
- יח.....חציצה בציפורנים בטבילה בערב שבת
- כא.....תפילת מנחה בערב שבת בנזדמן לו פקוח נפש

תוספת שבת

- כג.....תוספת שבת בישן
- כו.....זמן קבלת שבת
- לה.....קבלת שבת בטעות
- לח.....טלטול חפצים בערב שבת סמוך לשבת
- לט.....מלאכה בבין השמשות

נרות שבת

- מא.....זמן הדלקת הנרות
- מד.....ברכה אחר ההדלקה בשבת
- מו.....דברים האסור לעשות לאור הנר בשבת
- מט.....הקצאה הנר לפני השבת
- נד.....הדלקת מנורת חשמל לכבוד שבת
- נו.....קריאה לאור החשמל

סעודות שבת

נט	לחם משנה
סב	לחם משנה על פת כיסנין
סה	זמירות שבת
ע	אכילה בשבת
עד	יחוד מאכלים לשבת
פא	פתיחת פקק של בקבוק
פג	שקדי מרק ליתנן בחמין

קידוש

פה	סמיכת קידוש לסעודה
פח	שינוי מקום בין קידוש לסעודה
צ	שיעור כזית
צג	שיעור אכילת פת כסנין לקביעות סעודה
צה	כוס מלא על גדותיו
צז	סדר הקידוש

ברכת המזון בשבת

צח	נוסח רחם נא בברכת המזון בשבת
ק	ברכת האורח בשבת

סעודה שניה

קג	קידוש בפת ביום
קה	קידוש פעמיים בשבת בבוקר
קי	סעודת שחרית לאחר חצות
קיג	טעימה קודם קידוש במקדש בפת ביום
קטו	טעה בברכת המזון בסעודה שניה בלא אכל

סעודה שלישית

קיז	סעודה שלישית ממיני תרגימא
קכא	זמן סעודה שלישית

שתיית מים בסעודה שלישית ..... קכג
קידוש בסעודה שלישית ..... קכה
אכילה מרובה בסעודה שלישית ..... קכח

מבשל

מים חמים מדוד לקדירה על האש ..... קכט
בישול אחר בישול במאכל לח ..... קלד
בישול בקפה ..... קלו
חימום מים ע"י הזרמת חשמל דרכם ..... קלח
הכנת תה מתמצית ..... קמא
ייבוש בגדים ..... קמב
כלי שני ..... קמד
דבר מוצק מבושל הנימוח תוך כדי החימום ..... קמה
קלי הבישול ..... קמו
שפיכת מים חמים לכוס רטובה ..... קמז
מגיס במבושל כל צרכו ..... קמח
שימוש במים שע"ז המים מתבשלים מהחמה ..... קנ

שהיה וחזרה

שהיה בכיסוי האש ע"י בלעך ..... קנב
חזרה ע"י סמיכה ..... קנו
שכח ולא הניח קדרה ע"ג האש ..... קנז
חזרה בשבת בנטלה מבעוד יום ..... קנח
הנחת קדירה ע"ג השיש ..... קס
פינה ממזיח למיחם ונותן מיחם שני ע"ג כירה ..... קסג
הנחת תבשיל ע"ג קדירה ריקנית ..... קסה
חזרה באחר שהוריד ואין דעתו להחזיר ..... קסו
חזרה בכבתה האש מתחת לקדרה ..... קסט
מאכל שהתבשל באיסור ויש בקדירה פי ששים ..... קעב
המבשל בשבת במזיד עבור אחרים ..... קעה

ישראל שעשה דבר איסור בשבת	קעז
קדירה שבישלו בה בשבת באיסור	קעח
טלטול הקדירה בעבר ושהה בשבת	קפ

בורר

בורר בשני מיני אוכלים

ברירת שני מיני אוכלים לאחר זמן	קפג
ברירה לאלתר לצורך אחרים	קפט
גדר שני מינים	קצב
ברירה במין אחד שחלקו אסור באכילה	קצד

בורר בכלי

קילוף פירות במקלף	קצו
שימוש במכסה הסיר כמסננת	קצט
הצמדת מצקת לדופני הקדירה	רא
קומקום שיש לו מסננת	רג

ברירת פסולת מאוכל

סילוק פסולת לצדדין בתוך התערובות	רו
מוצק מתוך משקה	רח
הוצאת עצם עם מעט בשר	רי
פרי שחלקו פגום	ריב
גרעיני אבטיח	ריד
בורר חלק מהפסולת	רטז
אבן מתוך כלכלת פירות	ריח
נתינת סוכר במשקה מוגז להסרת הגזים	רכ
מעשה שבת בברירה	רכב

ברירת אוכל מפסולת

אוכל מתוך פסולת – גדר דבר הנברר ..... רכה

ברירה לאלתר

בורר בשעת האכילה ..... רכט
 ניעור חלה מהמלח ..... רלב
 ברר על מנת לאכול לאלתר ונמלך ..... רלד
 סידור סכו"ם על השולחן ..... רלז
 ברירה בטעות ..... רמא
 סינון מי שתיה ..... רמד

אופני ברירה

שטיפת כלים ..... רמח
 שטיפת פירות ..... רנ
 קילוף פרי שקודם חתכו ..... רנד
 עטיפת נייר ..... רנו
 בורר בספרים ..... רנח
 בורר בקוביה הונגרית ..... רסג

הוצאה

מעביר ד"א ברה"ר והופסק ע"י בני אדם ..... רסז
 הוצאת תינוק למילה מרה"י לכרמלית ..... רסט
 יציאה במכשיר שמיעה ..... רעג
 ציפוי ניילון לכובע ..... רעד
 קשירת מטפחת סביב השרוול ..... ערה
 אדם המוליך עצמו בעגלת נכים ..... רעז
 יציאת נשים בתכשיטים ..... רעט
 יציאה לרה"ר עם שעון יד ..... רפ
 יציאה לרה"ר עם צמיד של בית החולים ..... רפג

עירובין - תחומין

חומת עיר והיקף מחיצה.....	רפה
עירוב תחומין לניעור כל הלילה.....	רצט
הליכה בשבת מב"ב לביה"ח בלינסון.....	שא
זכין מאדם בעירובי חצירות.....	דש
מציאת אבידה במקום שאין עירוב.....	שו
דלתות ננעלות בלילה.....	שח
צורת הפתח בדלתות הראויות להנעל.....	שי
שיעור שצריך לראות את עצמו בתוך המחיצות.....	שיב
עומד מרובה במחיצות.....	שטו
הוצאת עגלת תינוק לרשות הרבים.....	שטז
הוצאה מבית לחצר ומבית לבית.....	שכב
ביטול רשות בחצר ביחיד ליחיד.....	שכז
ריבוע העיר לענין עיר שלן בה.....	שכט

רפואה בשבת

חילול שבת לעובר.....	שלא
מיחוש שאין לו טיפול בסממנין.....	שלט
רטיה שנפלה מהמכה.....	שמא
ללחוץ על מכה שלא תתנפח.....	שמב
מלאכה שאין צריכה לגופה לחולה שאין בו סכנה.....	שמג
חילול שבת ע"י מי שאינו שומר תורה ומצוות.....	שמו

עשיית אהל

פתיחת מטריה.....	שמח
בגג לחוד בעשה לדירה.....	שמח
הכנסת מגירה.....	שמט
סותר במחיצה המתרת.....	שנ
עשיית אהל ע"י לבוד.....	שנא

תופר קורע

קרע שקית אוכל ונקרעו האותיות ..... שנג
הפרדת ספרים ..... שנה

מקח וממכר

קנית צרכי שבת מחנוני נכרי ..... שנו
נתינת מעות לפועל בתורת מתנה ..... שנה
תשלום עבור טבילה בשבת ..... שס
דיבור האסור בשבת ..... שסג
הפרשת תרומות ומעשרות בשבת ..... שסו

מכשירי חשמל בשבת

עשיית מלאכה ע"י מכשירי גרמא ..... שסט
הגברת זרם חשמל ..... שעג
מערכות המופעלות ע"י עין אלקטרונית ..... שעה
פתיחת מקרר בשבת ..... שעט
כלי הבא במדה לענין בנין בשבת ..... שפ

מלאכות שבת

ליבון בחמה ..... שפג
הסרת נוצות מעור עוף מבושל ..... שפז
צד בשוגג אם צריך לשוב ולפתוח ..... שצ
כתיבה ביד שמאל ..... שצב
מתעסק ..... שצד
הנאה ממעשה שבת שאין בו ממש ..... שצז
עיון בכתובה התלויה ע"ג כותל ..... שצט
ספייה לקטן ..... ת
הכנה משבת לחול ..... תא
שבות בבין השמשות של מוצאי שבת ..... תב
השכרת בית למחלל שבת ..... תד
מומר לחלל שבת ..... תז

מוקצה

כלי שמלאכתו לאיסור

כלי שרוב מלאכתו לאיסור	תט
כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו בטעות	תי
כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו בהיתר	תיא
מסירת כלי שמלאכתו לאיסור לנכרי	תיב
טלטול לצורך מקומו ביש לו מקום אחר	תיג
כלי שמלאכתו לאיסור שלא נעים להיות עמו	תטו
מברשת בגדים	תטז
טלפון נייד שיש בו שעון מעורר	תיז
מטריה ואופנים	תיט
אטבי כביסה בשבת	תכב

כלי שמלאכתו להיתר

מפצח אגוזים	תכג
נייר טואלט	תכה
נשיאת כלי נשק בשבת	תכז
הזמנה לחתונה שעבר זמנה	תל
סבון נוזלי ומי בושם	תלב

מוקצה מחמת חסרון כיס

כלי פסח בשאר ימות השנה	תלג
שופר בשבת	תלה
ספר שמונחים בו דפים רקים	תלז
טלטול נורת חשמל	תלט

בסיס

בסיס במפת שלחן	תמב
קדירה שהונח עליה נר דולק בבין השמשות	תמד
שולחן שיש ע"ג מוקצה ובמגירה חפץ של היתר	תמה

דלת ארון מטבח שתלוי בו פח אשפה ..... תמו
 מיחם שיש בתוכו מים ..... תמוז

מיוגו דאתקצאי

מוקצה מחמת חסרון כיס שנשבר בשבת ..... תמט
 בגד שהיה רטוב בבין השמשות ..... תנא
 מוקצה בטעות ..... תנג

גרף של רעי

גרף של רעי דרך אכילה ..... תנד
 היתר טלטול דבר מאוס ..... תנו
 פסולת וגרעינין שבפיו ..... תנח
 פסולת הראויה למאכל בהמה ..... תס
 לסגור כפתור של גז כדי למנוע ריח ..... תסב
 מוקצה מחמת מיאוס לצורך מקומו ..... תסג
 החזרת גרף של רעי ..... תסה
 מפת ניילון חד פעמי ..... תסז

מוקצה המותר

הכנסת קדירה למקרר והמוקצה נדחף ..... תעא
 דלת של מקרר שיש שם מוקצה ..... תעד
 ביטול כלי מהיכנו ..... תעה
 טלטול חלק ממוקצה ..... תעו
 טלטול במחובר ..... תעז
 הנאה ממוקצה ..... תעח

אמירה לנכרי

אמירה לנכרי לפתוח מקרר ותדלק נורה ..... תעט
 חובת מחאה בנכרי העושה מלאכה לישראל ..... תפב
 כיבוי דליקה ..... תפד

הזמנת נכרי לביתו	תפו
תוספת אורה בהדלקת החשמל	תפח
מתג ראשי של חשמל שבחלקו רק מוסיף אור	תפט
חציית כביש שנוסעות בו מכוניות נהוגות ע"י נכרים	תצ
חשמל שהודלק בעיר שרובה ישראל ומיעוט נכרים	תצא
אמירה לנכרי שיאמר לנכרי אחר לעשות מלאכה	תצג
אמירה לנכרי בשינויי אופק	תצה
נכרי שצילם מאורע בשבת עבור ישראל	תצו
אמירה לנכרי להביא סעודת שבת לקומה גבוהה	תצח
אמירה לנכרי להדליק מכשיר שמיעה	תק

מצוות היום

שמחה בשבת	תקא
ריקוד לשמחת חתן בשבת	תקג
שריקה בפיו	תקו
טבילת עזרא בשבת	תקז

תפילה בשבת

תפילת מעריב	תקיא
ברכת החודש	תקיג
נוסח התפילה במוסף לשבת ראש חודש	תקטז
מחיאת כפים בתפילה	תקכא
קריאת התורה	תקכב
הבדלה	תקכה

לקראת
שבת

זכירת שבת בימות החול

"זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ח). כתב החיי אדם (שבת כלל א, א): ציורה התורה לזכור בכל יום ויום את השבת, כמו שכתוב זכור את יום השבת, ורצה לומר להיות זוכר תמיד השבת כדי לקדשו ולענגו. ולכן היה שמאי הזקן אומר על כל דבר נאה שקנה זו לשבת. וכן כשמונין מנין הימים, יהיו מונים על שם השבת, דהיינו יום ראשון בשבת, ויום שני בשבת, וכן כולם, כי קדושת השבת היא נמשכת לכל יום.

והחפץ חיים בספר המצוות הקצר (מצוה יט) כתב: מצות עשה לקדש את יום השבת בדברים, שנאמר "זכור את יום השבת לקדשו", וכתב הרמב"ן בדרשה לר"ה שנכלל במצות עשה של זכירה זו גם כן לזכור שבת בכל יום, לכן כשיזכיר את ימות השבוע יאמר: אחד בשבת שני בשבת וכו', ע"כ. ועוד כתב החפץ חיים בשם עולם (ח"א פרק ד) שהיה גדול הדור אחד שהיה לומד עם תלמידיו בכל יום שיעור הקבוע לו, היה מכין להזכיר בתוכו קצת מעניני שבת כדי לקיים מצות זכור.

והחתם סופר (תורת משה בא עה"פ החודש הזה) כתב ע"ד הרמב"ן, שזה תוכחת מוסר שנכתוב במכתבים וכדומה יום ראשון בשבת וחודש ראשון, להעיד על בריית שמים וארץ בששת ימים וינח ביום השביעי ועל יציאת מצרים, לא ח"ו כמספרם של אומות העולם.

וכתב רבינו זצ"ל בדרכי שמואל – ראש השנה^א (קונטרס זמן בשטרות סימן ב, א): הרמב"ן בדרשה לר"ה כתב כי מנהג התורה שימנו החדשים והימים למצוות, שהרי ימי השבוע אין להם שם בישראל, ובשאר האומות כל אחד שמו עליו, אבל בישראל קורין אותם לשם מצות שבת ואומרים אחד בשבת שני בשבת וכו', וזהו פשוטו של מקרא זכור את יום השבת, וכן אמרו במכילתא לא תהא מונה כדרך שאחרין מונין אלא תהא מונה לשם שבת וכו'. וכ"ה בבאורו עה"ת (שמות כ, ח^ב), וכ"ה בריטב"א (ר"ה ג, א ד"ה חדא) וזה מתורתו של הרמב"ן.

^א העומד לצאת לאור בקרוב בעז"ה.

^ב וסיים הרמב"ן עה"ת שם: אבל זכור את יום השבת מצוה לזכרו תמיד בכל יום, אלא שכל מצות הזכירה במנין אחד בחשבון רמ"ח מצות שנצטוונו.

ורבים מדקדקים וסומכין על זה שאומרים בשיר של יום היום ראשון בשבת וכו', וביסודור אשכנז הישנים גם כשמופיע שיר של יום זה בלי הפתיחה דהיום וכו' לשבת¹.

אבל פשט כוונת הרמב"ן עפ"י חז"ל, שכן צריך למנות היום לא כאומות העולם אלא למנות כל יום בכמה הוא לשבת, ואין זה קידוש בשבת שיוצאים בזה ע"י שמזכיר בפעם את יום השבת, אלא כך ראוי למנות היום תמיד בכל זמן מתי שמזכירין את יום השבוע, דלא כהאומות שכל יום שמו עליו, אלא רק כמה הוא לשבת, וברגילות בשפה המדוברת לא מקיימים זה כלל, עכ"ל.

ובהליכות שלמה (תפילה עמ' קלד) כתב שמשום מצוה זו נוהג היה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל להוסיף קודם שיר של יום, "זכור את יום השבת לקדשו" היום יום וכו'.

ומ"מ סבר הגרש"ז שעיקר ההלכה אינה כהרמב"ן, אלא המצוה היא רק ביום השבת גופא לקדשו בדברים ועל הכוס וכו'. ומשום כך אין לחוש למה שאין מזכירין את היום בשבוע בימים שאומרים בהם מזמורים אחרים, ע"פ מנהג הגר"א ע"כ.

¹ ויסודו מתלמידי האר"י, והובא בקיצור השל"ה (עמ' קיג). ובכף החיים (קלב, כו) הביא מהאריז"ל דבכל יום מצוה למנות בו ימי השבת. ועל כן סידר הרש"ש ז"ל דבכל יום ויום קודם השיר של יום, ביום ראשון אומרים היום יום אחד בשבת קודש, ולכוין להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה וכו', ע"כ. ורבינו זצ"ל (בהסכמה לספר דרך מבוא השמש) האריך לבאר דברי הרש"ש, איך נכללים שלישי ושני וראשון בשבת שעברה, ע"ש.

ועוד כתב בכף החיים שם, ד"ביום ששי אומרים היום יום הששי בשבת". ובפלא יועץ (אות ששה) הביא מהמקובלים שצריך ליזהר הרבה לומר הששי שהוא יחוד קבה"ו, וכן יזהר ג"כ שיכתוב ביום הששי, ובפרט כשאומר השיר של יום יאמר היום יום הששי, ע"כ. וע"ע במכתבי רבינו בספר 'דברי כאש', שבכל מכתב מיום חמישי בלילה, כתב: אור ל"יום הששי". והוסיף (עמ' פה) לציין לראב"ד (ריש פסחים) בטעם שכתב 'אור ליום'. ובספר אמרי אברהם (עמ' רצג) כתב שרבינו היה אומר: היום יום ראשון בשבת לדוד וכו'. וביום שישי היה אומר השישי, ע"כ. והוסיף בזה הגר"א ויגר שליט"א, שרבינו העיר בכמה הזדמנויות שיש לומר יום 'השישי' גם במילי דעלמא.

² וכן במהר"ץ חיות (רי"ה ג, א) כתב לתמוה ע"ד הרמב"ן, דא"כ מדוע באמת לא נזכר מנין ימי השבוע בתורה, אחרי שמ"ע למנות כן, ע"כ. וכן הגרי"פ פערלא על סהמ"צ לרס"ג (דף רלח) האריך להשיג ע"ד הרמב"ן בזה.

ויש לציין דהמג"א (ס, ב) הביא מס' הכונות, שמצות עשה להזכיר את השבת בכל יום, ויכוין ע"ז בפרשת ויאמר באמירת וזכרתם את כל מצוות, זו שבת ששקולה כנגד כל המצוות.

אכן בשו"ע הרב (או"ח ס, ד) כתב זכירת מעמד הר סיני ומעשה עמלק ומעשה מרים ומעשה העגל הן מצות עשה של תורה, וגם זכירת שבת 'יש אומרים' שמצותה בכל יום, וטוב לזכרן אצל קריאת שמע, ע"כ.

ובערוך השולחן (או"ח ס, ז) כתב שנדפסו בסידורים אחר התפלה ששה זכירות, זכירת יציאת מצרים זכירת מתן תורה זכירת עמלק זכירה דהקצפה זכירת מרים וזכירת שבת, ואינו אלא הידור בעלמא, ותמה בזה על המג"א שם.

ומ"מ כתב בערוך השולחן (אבה"ע קכו, י) עפ"ד הרמב"ן, שע"כ כותבים בגיטין באחד בשבת, וכן אנו אומרים בשיר של יום היום יום שני בשבת וכן כל הימים, ע"כ.

^ה ובשמירת שבת כהלכתה (ח"ב עמ' א) כתב דהחו"י במקור חיים (רעא, ג) כתב דבראש חודש ויו"ט לנוהגים שלא לומר בהם את המזמור של היום, אלא של ר"ח ויו"ט, טוב להקפיד ולהזכיר את היום בשבוע, ומשום העשה של זכור את יום השבת.

^י אכן הריב"ש (סימן קיז) כתב: עיקר הזמן שכותבין בגט ושתקנו חכמים הוא ימי החדש שהוא עולה, אם לזמן המלך או לבריאת העולם, כמנהג שאנו מונין. אבל באיזה יום מן השבת, זה לא מעלה ולא מוריד, ואפילו לא היה כתוב כלל, לא היינו חוששין לו. ואין זמן כתוב בתורה שיהיה לימי השבת, כדאמרינן בריש ר"ה (ג): חדא, דשני בשבת לא אשכחן.